

La genealogia de la família Contijoch de la Conca de Barberà a través dels llibres sacramentals (1575-2012)

RESUM

Estudi de la nissaga Contijoch, escampada des de fa segles sobretot en diferents poblacions de la Conca de Barberà i de l'Alt Camp. L'objectiu d'aquest estudi és el d'arribar a identificar-ne l'origen i dispersió al llarg del temps a partir de la documentació que en dóna testimoni des del segle XIV, en especial a Barberà de la Conca i a Montblanc.

RESUMEN

Estudio de la estirpe Contijoch, diseminada desde hace siglos por diferentes poblaciones de la Conca de Barberà y de l'Alt Camp. El objetivo del presente estudio es el de alcanzar la identificación de su origen y su dispersión a lo largo de los siglos, partiendo de la documentación que recoge el testimonio de esta evolución desde el siglo XIV, especialmente en los municipios de Barberà de la Conca y de Montblanc

ABSTRACT

Study of Contijoch lineage, scattered centuries ago, mainly in different villages of la Conca de Barberà and l'Alt Camp. The aim of this study is to identify the origin and dispersion through the time from the documentation that gives witness since the 14th century, in special to Barberà de la Conca and Montblanc.

.....

Eduard Contijoch i Miquel

(Barcelona, 1967)

Enginyer de Telecomunicacions. Col·labora habitualment a la revista montblanquina *El Foradot*.

La genealogia de la família Contijoch de la Conca de Barberà a través dels llibres sacramentals (1575-2012)

Eduard Contijoch i Miquel. *eduard@contijoch.es

Paraules clau: Cognom Contijoch, Genealogia, Barberà de la Conca, Montblanc.

Contijoch és un cognom que, si bé no és gaire freqüent, apareix des de fa segles a diferents poblacions de la Conca de Barberà i del Camp de Tarragona –a banda de presències testimonials a d'altres contrades¹. L'objectiu d'aquest estudi és el d'arribar a identificar-ne l'origen i la seva dispersió secular a partir de les referències arxivístiques i bibliogràfiques.

Una de les principals fonts en les que ens hem basat són els registres parroquials² de les poblacions de la Conca de Barberà³ per on al llarg dels segles han tingut presència els membres de la família Contijoch, així com la premsa, d'una gran activitat a Montblanc especialment a finals del segle XIX i primer terç del segle XX, fins la Guerra Civil. Altres fonts han estat documentació dipositada en altres arxius com l'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà (ACCB), l'Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA) o l'Arxiu Històric de Tarragona (AHT).

Si bé localitzem la nissaga Contijoch a la Conca de Barberà des del segle XIII⁴, concretament a Barberà a partir del segle XV, el primer Contijoch relacionat amb la família objecte d'aquest estudi, apareix a Barberà a finals del segle XVI. Ens referim a Pere Contijoch, pagès casat amb Esperança⁵, mort el 8 d'octubre de 1619.

En el mateix moment històric, a Barberà hi trobem dos llinatges de Contijoch més. A banda de la família d'en Pere Contijoch, els llibres parroquials consignen les famílies d'en Joan Contijoch (casat amb Joana, la descendència dels quals perdé el cognom en dues generacions)⁶ i la de l'Andreu Contijoch, que habità a Barberà pels mateixos anys. Dels sis fills d'Andreu i la seva esposa Felipa (un d'ells, albat)⁷ només un fou mascle, es casà i tingué descendència, na Paula que, per raons de gènere, un cop casada amb en Joan Balenyà, també perdé el cognom⁸.

Així doncs, els Contijoch apareguts a partir dels que hi havia a Barberà a finals del segle XVI i, fins el 1885 –amb el límit de la cronologia dels seus llibres parroquials, que arriben fins aquella data⁹, reflecteixen la realitat demogràfica-, provenen en la seva totalitat del matrimoni entre Pere i Esperança, tal com hem pogut comprovar registrant tots els Contijoch que hi apareixen¹⁰. En la mesura en que es pugui traçar els Contijoch de Barberà des d'aquelles dates fins el present, es pot arribar a estendre aquesta afirmació a tots els actuals. Fins la data de publicació d'aquest estudi, l'autor ha pogut contactar amb una branca de Contijoch actuals amb els que hem pogut establir una connexió de cinc generacions enrere amb el que es manté vigent la hipòtesi que tots els Contijoch de Barberà tenen un tronc comú.

Durant el segle XVI, concretament els anys 1589 i 1599 es manifestaren dues pestes a Barberà que delmaren significativament la població.

El 1496, amb una població que no superava els 200 habitants i també el 1683, en els censos apareixen dues famílies Contijoch, de manera que, de les tres que hem identificat (Pere, Joan i Andreu) dues, probablement compartien sostre. La tercera, amb tota probabilitat mantenia relacions de parentiu amb les primeres¹¹.

Canviem de segle: el 1614 es constata la presència de bandolers per Barberà (tant els que moren com els vilatans als que maten, queden consignats als llibres d'òbits). De fet, el 1628 en Gabriel Oliver, àlies «Pixo» és empresonat al castell, posteriorment jutjat i executat públicament a Barberà per actes de bandolerisme a la comarca.

El 1618, Joan Contijoch (1594-1646), fill d'en Pere i Esperança, també pagès, es casa amb Paula Santjoan. Aleshores, els Contijoch, se'ls coneix com «los del portal».

Un any més tard, el 1619, mor el patriarca Pere Contijoch.

Tornen temps d'epidèmies a Barberà i rodalies. El 1628 l'anomenada pesta milanesa i el 1641, la més greu, s'enduria a l'àvia Esperança i un fill d'en Joan, albat de dos anys al que havien posat el nom de l'avi, Pere. Tot Barberà fa vot comú a la Mare de Déu del Roser per superar la pesta. Des de llavors, pel Roser es fa festa gran. Es creà la Confraria del Roser que atorga el dret als membres d'ésser enterrats a la fossa del Roser, dins l'Església. A partir de llavors, els nostres avantpassats, són integrats, en néixer, a la Confraria i gaudeixen d'aquest privilegi.

El 1647, amb l'inici de la Guerra dels Segadors, arriben dos anys de males collites que provoquen grans crisis de subsistències i eleven la mortalitat a la població i, en particular, a la família estudiada. Al 1649, tropes castellanques envairan Montblanc. La comarca està agitada, com la resta del Principat.

Tres anys després, al 1652, en Joan Contijoch i Santjoan (1629-?), pagès, es casa amb Anna (Agnà en el document) Maria Foguet (?-1700), d'una altra família amb cognom de llarga tradició a Barberà amb la que ens creuarem en alguna altra ocasió. A Barberà, poc abans s'ha esfondrat part del castell morint dues persones (consignades al llibre d'òbits).

Joan i Anna Maria tindran deu fills –dos d'ells albats i alguns més morts abans d'arribar a l'edat núbil-. Després de l'hereu, l'Onofre, el cabaler Josep Ramon Contijoch i Foguet, (1680-1734) es casarà amb Maria Millet el 1705, que li donarà dos fills abans de morir. Poc temps després, el 1710 es tornarà a casar, aquest cop amb Paula Amill (un cognom freqüent a Barberà i Pira) que li donarà cinc fills i el sobreviurà dotze anys.

Algunes fonts¹², xifren la població de Barberà del 1683 en 428 habitants.

El primogènit del matrimoni amb Maria serà Victorià Contijoch i Miret (1706-1757) que, atès el cognom de la mare, serà conegut, ell i els seus descendents, com «lo Miret»¹³. Ja som al segle XVIII i els Contijoch segueixen dedicant-se exclusivament a l'agricultura, dins el context de la Guerra de Successió (1701-1714), durant la qual, en els anys 1706 i 1708, Esteve Contijoch i Francesc Contijoch, membres de la família, així com altres habitants de Barberà i algun soldat desconegut, moren d'escopetades, i així es fa constar al Llibre d'òbits, atès que una mort sobtada no permet administrar els Sants Sagraments, i aquesta irregularitat cal consignar-la.

Segons els fogatges, a Barberà hi ha poc més de 300 habitants i els Contijoch s'han establert al voltant de tres famílies¹⁴.

Possiblement, el trasbals de les guerres i les carències de les males collites fan que en Victorià (tot i ser l'hereu), la seva esposa Paula March amb qui es casà el dia de Sant Esteve de 1726, i el seu pare, en Josep, es traslladin al mas d'en Sabater (actualment mas d'en Gassol, en runes a prop de Prenafeta, tot i pertànyer al terme de Barberà) a treballar com a masovers, fixant-hi la seva residència, si bé, a efectes parroquials segueixen depenent de Santa Maria de Barberà, on conservaran la pertinença a la Confraria del Roser i on seguiran essent enterrats en morir.

Tal com consta en un document dipositat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, en Victorià i el seu pare, en Josep, seran denunciats pel batlle de Prenafeta acusats de no pagar els impostos. Els acusats es defensaran argumentant que és tradició que els masovers d'aquell mas en quedessin exempts. Els testimonis jurats dels masovers anteriors els trauran la raó i es dictaminarà que paguin una multa de mil lliures i cinquanta lliures anuals en concepte d'impostos regulars.

Mas d'en Gassol, a prop de Prenafeta, actualment enrunat.

Abans de morir, el 1762, Paula li donarà set fills a Victorià¹⁵, entre ells, Ramon Contijoch i March, nascut al Mas i batejat a la Parròquia de Sant Jaume de Figuerola del Camp el 22 de febrer de 1733. En Ramon serà l'hereu, i així ho farà constar el seu pare en el testament¹⁶ que deixà escrit una setmana abans de traspassar al Mas d'en Sabater el dia de Sant Jordi de 1757. A Ramon se'l seguirà coneixent com «lo Miret».

Mentrestant, la branca dels Contijoch que segueix vivint a Barberà (família d'en Josep, germà petit d'en Victorià) seran coneguts com «los Magres del Portal».

Tant els «Magres» com els «Mirets» –desplaçats, com hem comentat, a tocar de Prenafeta, però mantenint els vincles amb la parròquia de Barberà- participaran en els costos per la construcció de la nova església barroca que el 1795 substituirà l'anterior romànica¹⁷. De l'antiga només es conservarà el timpà de la façana.

Al llarg de tot el segle XVIII seguiran existint les dues branques de Contijoch, els «Magres» i els «Miret». Dels Magres es creà una escissió anomenada «los Magres de fora lo Portal», es convertiren en «los del de Fora», possiblement per viure fora de la muralla.

El 1756. Ramon Contijoch i March es casà amb Maria Àngela Canaleta i Bonet. Al darrer any del regnat de Ferran VI, el 1759, tindran en Ramon Contijoch i Canaleta.

Al 1787, el cens atorga 629 habitants a Barberà¹⁸ que inclouen les tres famílies de Contijoch.

Casat primer amb Raimunda Blavia Foguet i, en segones núpcies amb Madrona Ferrer –natural del Pla de Santa Maria¹⁹- tindrà com a fill Victorià Contijoch i Ferrer.

1812 i 1823 portaran greus sequeres a Barberà. Es donen les condicions adients per començar a pensar en abandonar Barberà.

En Victorià es casarà amb Raimunda Pedró²⁰ amb qui, al 1830 tindran Josep Contijoch i Pedró, que el 1846 es casarà amb Antònia Poblet i Cabestany²¹.

En Josep i l'Antònia no ho tindran fàcil. De quatre fills, en Josep, en Joan, Pere i Antònia (albada), només sobreviurà en Josep, nascut el 1847. Cinc anys més tard, en Josep pare, morirà deixant la seva esposa vídua amb un fill.

L'Antònia i el seu fill, en Josep Contijoch i Poblet (1847-1923), seran els darrers membres de la família que viuran a Barberà. El 23 de gener de 1864, ambdós es traslladaran a Montblanc per casar-se, respectiva i simultàniament amb en Francesc Grinyó i Tibau, també vidu, i la seva filla, la Rosa Grinyó i Casanoves.

Aquest trasllat i doble matrimoni canviarà el destí de la família: en Francesc, antic traginer, temps enrere havia obert un hostel al núm. 18 de la Plaça Major de la vila ducal que ocuparà els dos matrimonis i a l'altra filla del primer matrimoni d'en Francesc. Amb el temps, l'Antònia i en Francesc, pares i sogres a l'hora d'en Josep i la Rosa moriran deixant l'hostal als fills i hereus. L'hostal prosperarà, i acabarà coneixent-se'l com l'hostal del Casaca²², renom amb el que la vila acollirà a la nova família. En Josep, amb l'excedent de temps i diners, exercirà de comissionista de vins i carbons, i al voltant del 1875 llogarà –i posteriorment adquirirà- l'antic convent de Sant Francesc, després d'haver passat per diverses mans un cop desamortitzat el 1872²³, per instal·lar-hi l'any 1890 una fàbrica d'alcohol que portarà prosperitat durant set dècades a la família, fins la Guerra Civil. A banda, crearà la companyia «Aigües Potables del Mas d'en Soler»²⁴ que, amb concessió municipal abastirà d'aigua a Montblanc (i posteriorment, de la mà del seu fill Francesc, arribarà a altres poblacions com La Guàrdia dels Prats i Rojals). Aquell mateix any serà nomenat regidor de l'Ajuntament de Montblanc, càrrec que mantindrà durant tres anys. El 1892 exercirà intermitentment de jutge municipal²⁵. Durant aquests anys tindrà dos fills i un albat i morirà a Barcelona el 1923.

El segon fill d'en Josep, fou un noi, Francesc Contijoch i Grinyó (1867-1936), conegut tota la seva vida com en «Cisquet Casaca»²⁶, que nasqué el 31 d'octubre de 1867, convertint-se en el

primer membre d'aquesta branca montblanquina de la família Contijoch, si bé existien altres Contijoch a la capital de la Conca.

Josep Contijoch i Poblet (1847-1923).

Francesc Contijoch i Grinyó (1867-1936).

El 1916 la família es trasllada a Barcelona –passant els estius a la vila- atès que en Francesc, fou nomenat diputat provincial, sota les presidències de la Mancomunitat de Catalunya d'Enric Prat de la Riba i Josep Puig i Cadafalch.

Casat amb Coloma Carol i Segura (1864-1930), originària de Santa Coloma de Queralt, tingueren tres fills: Rosa, Dolors i Josep Contijoch i Carol (1902-1952), batejat així en honor del seu avi.

El 1936, mesos abans de l'esclat de la guerra, moria, també a Barcelona, en Francesc Contijoch.

El seu hereu Josep, que el 1927 es casà amb Rosa Casanovas i Monfar (1903-1973) - pubilla que ajuntava dues famílies rellevants de la vila-, estudià, acabada la Guerra Mundial, a Laussane (Suïssa), i retornà a Montblanc a administrar els negocis de la família.

A les eleccions del 12 d'abril de 1932, surt elegit regidor de l'Ajuntament de Montblanc. Arrel dels fets d'octubre de 1934, l'alcalde i els regidors, afins a la declaració de l'Estat Català per part de la Generalitat, són destituïts, passant en Josep Contijoch a ostentar el càrrec d'alcalde-gestor fins que, poc abans de l'alçament militar, es va restituir l'anterior consistori. Durant la seva gestió, es remodelà la plaça Major (es rescatà l'emporxat de la banda de ponent i es dotà d'enllumenat) així com altres tasques en benefici de la vila i rodalies, com aconseguir que l'Estat pressupostés l'asfaltat de la carretera de Rojals.

L'esclat de la Guerra Civil, l'obligà amagar-se a Barcelona, després d'haver-li estat expropiades les terres i les empreses. Acabada la guerra, motius personals el dugueren a traslladar-se a Guayaquil, a l'Equador, on morí a l'edat de 50 anys.

Deixà tres fills, en Francesc (1924), en Carles (1931) i en Josep Maria (1935), els tres Contijoch i Casanovas, que donaren pas a una nova generació de nou membres, iniciada el 1959 (Xavier Contijoch i Miquel) i tancada el 1967 (Eduard Contijoch i Miquel).

Actualment hi ha una nova, la més recent, generació de Contijoch que s'inicià el 1987 amb Marc Contijoch i Ramsey i que encara continua, comptant ja amb 14 membres.

Arbre genealògic de la Família Contijoch

A aquestes 13 generacions hi segueixen dues més, a la primera de les quals pertany l'autor d'aquest estudi.

Notes

1. « Isabel Companys -M. Joana Virgili, «L'abat cinccentista Jeroni Contijoch: nous aspectes biogràfics i artístics», inclòs al *Boletín del Archivo Bibliográfico de Santes Creus*, (Santes Creus), vol. 17 (1994-1997), p. 175-255.
2. «Les fonts de la demografia històrica» (www.xtec.es/~xgual1/fonsdoc.htm).
3. Consultables a Internet a través de la web de l'Arxiu Històric de l'Arquebisbat de Tarragona (AHAT): arxiu.historic.arquebisbattarragona.cat
4. (*Abat Cinc*.)
5. Si bé la primera referència en les partides parroquials és la partida baptismal, a la parròquia de Santa Maria de Barberà de la Conca, d'una filla, Joana, del 20 de febrer de 1589, Pere i Esperança ja apareixen documentats al 1575: Manual Notarial 62, AHAT.
6. Òbviament relatem informacions dels llibres parroquials: un fill batejat a una altra parròquia –fet poc probable- o una omisió –certs períodes de pestes van relaxar la rigorositat amb la que els rectors documentaven la població- evidentment escapen a l'abast d'aquest estudi. En Joan i Joana tingueren una filla i un fill que només tingué, una filla, de manera que, pel costum de perpetuar el cognom del pare, aquesta branca de Contijoch s'extingí. D'altra banda tenim raons per pensar que aquest Joan Contijoch és el pagès de Barberà que féu de testimoni per l'abat Jeroni Contijoch a Santes Creus (1563-1574, Abat Cinc) i que al 1580 era batlle de Barberà «*Arreplec*, p. 108-113)
7. Infant que, havent arribat al baptisme, moria abans dels set o vuit anys (és a dir de la Primera Comunió), tot sovint poc després del part.
8. Andreu Contijoch apareix també referenciat en el llibre de Mn. Josep Porta Blanch, *Arreplec de dades per a la història de Barberà*, Barberà de la Conca, 1984, p. 295 i al Llibre de notes 71, fons BC a l'Arxiu Històric de l'Arquebisbat de Tarragona (AHAT).
9. Els llibres baptismals i matrimonials conservats a l'actualitat arriben fins 1885 mentre que els llibres d'òbits, documenten les defuncions fins 1912.
10. L'arbre genealògic que, per raons d'espai –supera els 600 membres, amb les dates i parentius corresponents- no s'inclou a aquest document, està a la disposició de qualsevol estudiós que vulgui consultar-lo. Hem pogut constatar que, els Contijoch habitants de Barberà a l'actualitat també tenen orígens genealògics que s'entronquen amb el mateix arbre.
11. El padrinatge creuat dels infants així com l'evolució dels renoms de la família, com veurem més endavant, així ho confirma. Addicionalment, en cap cas es va produir un matrimoni creuat entre membres de les diferents branques.
12. Dolores Juliano Corregido «Evolució demogràfica a Barberà de la Conca», *Aplec de Treballs* (Montblanc), 7 (1985), p. 47-114.
13. Al llarg dels segles XVI a XVIII es dona el costum, a fi i efecte d'identificar noms, en una població on és freqüent que els habitants repeteixin els mateixos cognoms, que els rectors consignin els renoms a les partides parroquials.
14. Dolores Juliano, *op. cit.*
15. Victorià es tornarà a casar amb una altra Paula, Paula Amill amb la qual tindrà dos fills més.
16. Testament dipositat a l'AHAT.
17. Com Mn. Josep Porta recull en el seu *Arreplec*, Ramon i Victorià Contijoch contribuiran amb 50 i 20 lliures respectivament. En Ramon és probablement Ramon Contijoch March («Miret») i Victorià, o Contijoch Canela, o tal vegada Contijoch Torres (o Torradella), ambdós morts el 1796 i també de cal Magre.
18. D. Juliano, *op. cit.*
19. Els llibres parroquials del Pla de Santa Maria en l'època de Madrona foren destruïts en diferents guerres (Segadors i la darrera civil) i no es conserven, si bé els immediatament posteriors revelen un alt nombre de Ferrers, la qual cosa ens fa pensar en un error de transcripció del rector de Barberà en la grafia del cognom que hem decidit conservar en aquest document.
20. Raimunda Pedró era filla de Raimunda Blàvia, que, en segones núpcies es convertí en la primera esposa de Ramon Contijoch, pare d'en Victorià, amb qui es casà. Aquest embolic s'explica amb el costum, força arrelat a les nostres contrades de, reforçar els compromisos derivats de les unions familiars amb casaments dobles. Així Raimunda Blàvia casada amb Anton Pedró, tingué una filla a la que també anomenaren Raimunda. Mort l'Antoni, la Raimunda mare es casà amb Ramon Contijoch. Difunta la mare, la Raimunda filla restà sota la custòdia d'en Ramon que, es tornà a casar, amb Madrona Ferrer amb qui tingué un fill, en Victorià. Amb els anys en Victorià es casà el 1817 amb la seva germanastra Raimunda que comptava amb 16 anys, amb la qual no tenia vincles sanguinis, per refermar els compromisos matrimonials amb la família de la seva mare. Al seu torn, Victorià, també enviudà de Raimunda filla i es tornà a casar amb Maria Miró i Segarra, el 1840. Ho sé, no és fàcil... Per entendre pràctiques com aquestes, recomanem la lectura de l'interessant treball «*La Família Catalana a través de los Capítulos Matrimoniales*», de Rosa Tous Anglés, consultable a http://www.educacion.gob.es/exterior/ad/es/publicaciones/Aula_Abierta2_Familia.pdf
21. Ambdós requeriran d'una dispensa matrimonial per consanguinitat de quart grau per «estrechez de lugar». En un estudi posterior ens proposem investigar la genealogia dels Poblet de Barberà –família també de llarga tradició- si bé a l'AHAT es pot consultar l'expedient, on comprovem que la consanguinitat prové de Maria, la germana de Maria Àngela Canaleta que emparentà amb els Cabestany, quatre generacions abans.
22. Antoni Palau i Dulcet, *Guia de Montblanch*. Barcelona, 1931.
23. Salvador J. Rovira i Gómez, *La Desamortització de Madoz a la província de Tarragona (1858-1886)*.
24. Joan Pallisé i Cloment, *Els camins de l'aigua: fonts naturals i aigües al terme de Montblanc*, Valls, 2006
25. Com demostra el testament fet el dia abans del seu casament (ACCB), en Josep als setze anys no sabia llegir ni escriure. Amb quaranta anys s'havia convertit en un dels industrials més importants a la Conca amb càrrecs polítics i empreses diversificades. Vegeu el nostre treball «Josep Contijoch Poblet, Josep Casaca», *El Foradot* (Montblanc), 69 (Nov-Des 2011) p. 8-11 disponible a internet a través de www.tinet.cat/portal/sheet-show.do?id=72117&ch=9.
26. Vegeu el nostre article «En Cisquet Casaca», *El Foradot*, (Montblanc), 68 (Set-Oct 2011), p. 12-14, disponible a internet a través de www.tinet.cat/portal/sheet-show.do?id=72116&ch=9